Carodnia

Carodnia – wymarły rodzaj ssaka z grupy południowoamerykańskich kopytnych Meridiungulata obejmujący gatunki zamieszkujące tereny obecnej Brazylii, Argentyny i Peru od epoki paleocenu do wczesnego eocenu[1][2]. *Carodnia* należy do rzędu Xenungulata, obejmującego też *Etayoa* i *Notoetayoa*[3].

Carodnia stanowi największe zwierzę z paleoceńskiej Ameryki Południowej. Cechowała się ciężką budową, miała duże kły i zęby policzkowe o wzorze grzebieni przypominającym spotykany u Uintatheriidae, z którymi mogła być blisko spokrewniona[1]. Za życia mogła osiągać rozmiary tapira. Dzieli liczne wspólne cechy z Condylartha i dinoceratami, choć brakowało jej ciosów czy ossikonów.

Carodnia
Simpson, 1935
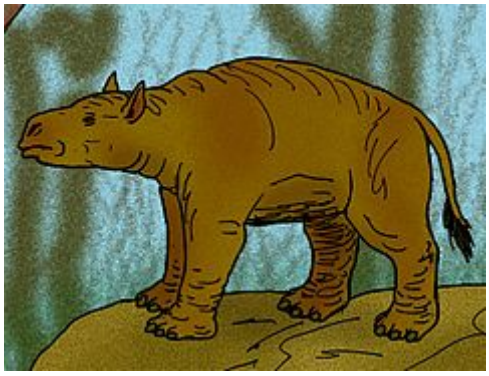
Przedstawiciel rodzaju – *Carodnia vieirai*
Systematyka
Domena: eukarionty
Królestwo: zwierzęta
Typ: strunowce
Podtyp: kręgowce
Gromada: ssaki
Podgromada: żyworodne
Infragromada: łożyskowce
Rząd: Xenungulata
Rodzina: Carodniidae
Rodzaj: *Carodnia*
Synonimy
Ctalecarodnia Simpson 1935 ↓
Gatunki
C. vieirai Paula Couto 1952 ↓
C. cabrerai Simpson 1935 ↓
C. feruglioi Simpson 1935 ↓
C. inexpectans Antoine *et al.* 2015 ↓

Budowa

Simpson zauważył, że *Carodnia* przypomina prymitywnego przedstawiciela uintateriów *Probathyopsis*. Choć Paula Couto również doszedł do podobnych wniosków, umieścił *Carodnia* w nowym rzędzie Xenungulata. Gingerich 1985 ↓, zwracając uwagę, że *Probathyopsis* dzieli liczne cechy zębów z *Carodnia*, ale u tej ostatniej przednie uzębienie jest bardziej zredukowane, drugie dolne i górne przedtrzonowce są powiększone i zaostrzone, a pierwszy i drugi ząb trzonowy są bardziej lofodontyczne. Gingerich uznał, że te różnice mogą uzasadnić wydzielenie rodzaju do odrębnej rodziny, zaproponował jednak włączenie jej do *Probathyopsis*. Cifelli 1983 ↓ połączył *Carodnia* z Pyrotheria, co później uznał za pomyłkę[4].

Carodnia cechuje się bilofodontycznymi (o dwóch równoległych grzebieniach biegnących poprzecznie) pierwszym i drugim trzonowcem i bardziej złożonym trzecim trzonowcem, również noszącym grzebień. Sugeruje to powiązania z piroteriami, uintateriami, a nawet Arctocyonidae. Kości stopy są krótkie i dobrze zbudowane. Palce kończą się szerokimi, płaskimi bezszczelinowymi przypominającymi kopytka paznokciami, inaczej niż u innych Mmeridiungulata[5].

C. feruglioi i *C. cabrerai* (z riochikańskiej fauny południowoamerykańskiej z Patagonii)[4] znane są tylko z pozostałości zębów. *C. vieirai* (z itaboriańskiej fauny z Itaborai)[4] znana jest z bardziej kompletnych szczątków zębów, czaszki i szkieletu pozaczaszkowego. Zalicza się doń prawie kompletna żuchwa, liczne kręgi i kilka niekompletnych kości kończyn[6].

Żyjący we wczesnym eocenie gatunek *C. inexpectans* znany jest tylko z okazu holotypowego, tj. fragmentu żuchwy z zachowanymi dwoma zębami trzonowymi oznaczonej MUSM-2025. Okaz holotypowy odkryto na północnym zachodzie Peru, w połowie drogi między miastami Talara i Tumbes, ok. 20 kilometrów od wybrzeża Oceanu Spokojnego. *C. inexpectans* żył dalej na północ od pozostałych przedstawicieli rodzaju *Carodnia*; miejsce odkrycia jego okazu holotypowego leży ok. 4500 kilometrów od miejsc odkryć skamieniałości przedstawicieli pozostałych gatunków z rodzaju *Carodnia*[2].

Gdy Simpson 1935 ↓ po raz pierwszy opisał *Carodnia* i *Ctalecarodnia*, tą pierwszą znano jedynie z dolnego lewego trzonowca, którego z kolei brakowało w szczątkach tej drugiej, co czyniło porównywanie rodzajów trudnym. Paula Couto 1952 ↓, bazując na znacznie bardziej kompletnych szczątkach, doszedł do wniosku, że trzonowce i przedtrzonowce obu są nie do odróżnienia, w związku z czym uznał *Ctalecarodnia* za synonim tej pierwszej. Paula Couto także zauważył, że uzębienie *C. cabrerai* i *C. feruglioi* są podobne, nie licząc rozmiarów, dlatego też *C. feruglioi* może być młodocianą *C. cabrerai*, niemniej pozostawił je jako dwa odrębne gatunki[7].

Przypisy

1. Pantodonts, uintatheres and xenungulates: The first large herbivorous mammals (http://www.paleocene-mammals.de/large_herbivores.htm). Paleocene Mammals, 2005-08. [dostęp 2015-05-10].
2. Antoine *et al.* 2015 ↓.
3. Xenungulata (http://web.archive.org/web/20160617205155/http://www.palaeocritti.com/by-group/eutheria/xenungulata). Palaeocritti. [zarchiwizowane z tego adresu (http://www.palaeocritti.com/by-group/eutheria/xenungulata) (2016-06-17)].
4. Gingerich 1985 ↓, s. 130–1.
5. Rose 2006 ↓, Xenungulata, s. 238.
6. Paula Couto 1952 ↓, s. 371–2.
7. Paula Couto 1952 ↓, s. 372–3.

Bibliografia

- Richard Cifelli. *Eutherian tarsals from the late Paleocene of Brazil* (http://hdl.handle.net/2246/5252). „American Museum novitates”. 2761, 1983. OCLC 10601277 (http://worldcat.org/oclc/10601277). [dostęp 2013-05-10].
- Philip D. Gingerich: South American Mammals in the Paleocene of North America. W: Francis G. Stehli, S. David Webb: *The Great American Biotic Interchange (http://www-personal.umich.edu/~gingeric/PDFfiles/PDG168_SAMammPalNA.pdf)*. T. 4. Springer, 1985, s. 123-137, seria: Topics in Geobiology. DOI: 10.1007/978-1-4684-9181-4_5 (https://doi.org/10.1007/978-1-4684-9181-4_5). ISBN 978-1-4684-9183-8. OCLC 716806225 (http://worldcat.org/oclc/716806225). [dostęp 2013-05-10].
- Kenneth David Rose: *The beginning of the age of mammals (http://books.google.com/books?id=3bs0D5ix4VAC)*. Baltimore: JHU Press, 2006. ISBN 0-8018-8472-1.
- Carlos, de Paula Couto. *Fossil mammals from the beginning of the Cenozoic in Brazil. Condylarthra, Litopterna, Xenungulata, and Astrapotheria* (http://hdl.handle.net/2246/417). „Bulletin of the American Museum of Natural History”. 99, s. 355–394, 1952. OCLC 18189741 (http://worldcat.org/oclc/18189741). [dostęp 2013-05-10].
- Simpson G.G., *Descriptions of the oldest known South American mammals, from the Río Chico Formation* (http://hdl.handle.net/2246/2125), „American Museum Novitates”, 793, 1935 (Publications of the Scarritt Expeditions, no. 24), OCLC 44083494 (http://worldcat.org/oclc/44083494) [dostęp 2013-05-10].

- Pierre-Olivier Antoine, Guillaume Billet, Rodolfo Salas-Gismondi, Julia Tejada Lara, Patrice Baby, Stéphane Brusset i Nicolas Espurt. *New* Carodnia *Simpson, 1935 (Mammalia, Xenungulata) from the Early Eocene of Northwestern Peru and a Phylogeny of Xenungulates at Species Level*. „Journal of Mammalian Evolution". 22 (2), s. 129–140, 2015. DOI: 10.1007/s10914-014-9278-1 (https://doi.org/10.1007/s10914-014-9278-1).

Źródło: „https://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Carodnia&oldid=58718483"

Tę stronę ostatnio edytowano 7 lut 2020, 19:14. Tekst udostępniany na licencji Creative Commons: uznanie autorstwa, na tych samych warunkach (http:https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.pl), z możliwością obowiązywania dodatkowych ograniczeń. Zobacz szczegółowe informacje o warunkach korzystania (http:https://foundation.wikimedia.org/wiki/Warunki_korzystania).